

ผลคำวินิจฉัยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
กรณีผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ "ค." บังคับให้เข้าร่วมรายการส่งเสริม
การขายโดยไม่แจ้งให้ร้านค้าทราบล่วงหน้าและไม่ได้รับการยินยอมจากร้านค้า

ก.
ข.

ผู้ร้อง
ผู้ถูกร้อง

พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ (๒) (๔)

ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม
เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๔
ข้อ ๘ และข้อ ๑๑ (๓)

ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำต้องห้ามของ
ผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ (๒) (ข) (๓) และข้อ ๘

ผู้ร้องได้ร้องเรียนผู้ถูกร้องต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าว่า ง. ซึ่งเป็นผู้เสียหาย
วางขายสินค้าบนแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ "ค." ของผู้ถูกร้อง โดยใช้ชื่อร้านค้าว่า “จ.” เมื่อสิ้นสุด
ระยะเวลาการจัดรายการส่งเสริมการขายประจำเดือนธันวาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องกลับนำร้านค้าผู้เสียหาย
เข้าร่วมรายการส่งเสริมการขาย “ฮ.” โดยไม่แจ้งให้ผู้เสียหายทราบและไม่ได้รับความยินยอม ทำให้ผู้เสียหาย
ต้องเสียค่าบริการเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ เป็นต้นมา

ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้เสียหายซึ่งประกอบธุรกิจจำหน่ายสินค้าของแห่งประเภท เบเกอรี่
แป้งสำเร็จรูปทำเบเกอรี่ เมล็ดกาแฟ และอุปกรณ์เบเกอรี่บนแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ถูกร้อง
ได้เข้ารับทราบและยินยอมเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขาย “ฮ.” ของผู้ถูกร้อง ซึ่งประกอบธุรกิจให้บริการเป็น
ตลาดกลางสำหรับการซื้อขายสินค้าออนไลน์ (E-Marketplace) ผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.
ด้วยตนเอง แม้ผู้ร้องซึ่งเป็นอดีตพนักงานของผู้เสียหายยืนยันว่าไม่ได้เป็นผู้กดเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขาย
แต่เมื่อพยานหลักฐานเกี่ยวกับการเข้าใช้ระบบและใช้แพลตฟอร์ม ค. ของผู้ถูกร้อง กลับบ่งชี้ว่ามีรหัสข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นของผู้เสียหายถูกใช้เข้าสู่ระบบเพื่อเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขายในคราวซึ่งมีการร้องเรียน
ว่าได้ถูกผู้เสียหายดึงเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขาย “ฮ.” โดยไม่แจ้งให้ผู้เสียหายทราบและไม่ได้รับความ
ยินยอม ซึ่งผู้เสียหายรับว่าเป็นรหัสข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวนี้เป็นของผู้เสียหายจริง ทั้งในการเข้าร่วม
รายการส่งเสริมการขายบนแพลตฟอร์มของผู้ถูกร้องมีขั้นตอนการกรอกใบสมัครเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขาย
และให้ร้านค้าตรวจสอบรายละเอียดเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องก่อนที่ร้านค้าจะตกลงยินยอมเข้าร่วมรายการส่งเสริม
การขายซึ่งผู้เสียหายได้ดำเนินการตามระบบและรับทราบเงื่อนไขแล้ว

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้พิเคราะห์ข้อเท็จจริง ส่วนแบ่งตลาดธุรกิจตลาดกลางในการซื้อ
ขายสินค้าอุปโภคบริโภคออนไลน์ ปี ๒๕๖๓ พยานหลักฐาน และข้อกฎหมายเห็นว่าผู้ร้องและผู้ถูกร้องต่างมีฐานะเป็น
ผู้ประกอบการ โดยมีผู้ถูกร้องประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดในตลาดให้บริการเป็นตลาดกลางสำหรับ
การซื้อขายสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นปีที่เกิดการกระทำ
ความผิด โดยเมื่อพิจารณาถึงลักษณะและสภาพการแข่งขันในธุรกิจบริการเป็นแพลตฟอร์มตลาดกลางออนไลน์
ดังกล่าว พบว่าในการทดแทนกันด้านอุปสงค์ (Demand Substitutability) เมื่อพิจารณาจากปัจจัยความ
ต้องการใช้งานของผู้บริโภค ไม่ปรากฏบริการในลักษณะอื่นไม่ว่าจะเป็นบริการในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์

ที่สามารถจะทดแทนกันด้านอุปสงค์ ทั้งไม่มีกลุ่มธุรกิจอื่นซึ่งสามารถทดแทนกันได้เมื่อพิจารณาด้านอุปทาน (Supply Substitutability) เนื่องจากสภาพการแข่งขันของธุรกิจตลาดกลางในการซื้อขายสินค้า ซึ่งมีปัจจัยผลกระทบเชิงโครงข่าย (Network Effect) เป็นสาระสำคัญ รวมถึงมีปัจจัยทางด้านต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นและการเพิ่มขึ้นของความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญจากการเข้าสู่ตลาด โดยเฉพาะในการเตรียมระบบโครงสร้างและเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อผู้ใช้งาน ดังนั้น การเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการของธุรกิจอื่นทั้งจากออฟไลน์มาเป็นออนไลน์ หรือระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แต่ละประเภทจึงเป็นไปได้ยาก ส่วนในด้านตลาดภูมิศาสตร์ พบว่าเป็นบริการซึ่งทั้งผู้ซื้อและผู้ขายสามารถตกลงทำการซื้อขายจากสถานที่ใดก็ได้ที่ไม่จำเป็นต้องอยู่ในขอบเขตสถานที่ใดเป็นการเฉพาะ จึงมีตลาดภูมิศาสตร์ครอบคลุมทั้งในประเทศไทย

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงสภาพการแข่งขันสำหรับการพิจารณาความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดแล้ว จึงวิเคราะห์แต่ตลาดกลางซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภคออนไลน์ (E – Marketplace) ซึ่งในปี ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นปีที่ผ่านมา ผู้ถูกร้องมีส่วนแบ่งตลาดคิดเป็นร้อยละ xxxx และมียอดขายจากการให้บริการจำนวน xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx บาท ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดในตลาดผู้ให้บริการตลาดกลางซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภคออนไลน์ (E – Marketplace) ในปี ๒๕๖๔

อย่างไรก็ดี กรณียังมีประเด็นต้องพิจารณาต่อไปว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด มีกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าการเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขายเกิดจากการที่พนักงานของผู้เสียหายกดเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขายเอง ซึ่งแม้ว่าผู้ร้องซึ่งเป็นอดีตพนักงานของผู้เสียหายอ้างว่าร้านค้าของผู้เสียหายบนแพลตฟอร์มของผู้ถูกร้องถูกผู้ถูกร้องตั้งร้านค้าเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขายโดยไม่ได้แจ้งและไม่ได้ขออนุญาตจากผู้เสียหาย แต่เมื่อปรากฏว่ามีรหัสข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นของผู้เสียหายถูกใช้เข้าสู่ระบบเพื่อเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขาย กรณีจึงเชื่อได้ว่าเกิดจากการที่พนักงานของผู้เสียหายกดเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขายเองโดยมีพนักงานรายอื่นซึ่งมิใช่ผู้ร้อง ได้ใช้รหัสของผู้เสียหายเข้าสู่ระบบและเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขายโดยได้ดำเนินการตามระบบและรับทราบเงื่อนไขแล้ว จนทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่าผู้ถูกร้องได้นำร้านค้าผู้เสียหาย เข้าร่วมรายการส่งเสริมการขาย “ฮ.” โดยไม่แจ้งให้ผู้เสียหายทราบและไม่ได้รับความยินยอม จึงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ตั้งร้านค้าผู้เสียหายเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขายโดยไม่ได้แจ้งและไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายแต่อย่างใด

ดังนั้น เมื่อรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ตั้งร้านค้าผู้เสียหายเข้าร่วมรายการส่งเสริมการขายโดยไม่ได้แจ้งและไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายแต่อย่างใด จึงไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีพฤติกรรมหรือการกระทำในลักษณะกำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมให้ผู้ประกอบธุรกิจอื่นซึ่งเป็นคู่ค้าของตนต้องจำกัดการบริการ การผลิต การซื้อ หรือการจำหน่ายสินค้า หรือต้องจำกัดโอกาสในการเลือกซื้อหรือขายสินค้า การได้รับหรือให้บริการ หรือในการจัดหาสินค้าจากผู้ประกอบธุรกิจอื่น และการแทรกแซงการประกอบธุรกิจอื่นอย่างไม่มีเหตุผลอันสมควรตามมาตรา ๕๐ (๒) (๔) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำต้องห้ามของผู้ประกอบธุรกิจที่มีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ (๒) (ข) (๓) และข้อ ๘ (๑) (๒) จึงเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง